

ТОВА, КОЕТО Е ОТМИНАЛО, Е ПРОЛОГ

Тялото се носи по течението. Но е краят на ноември и река Кенебек започва да замръзва. Във водата се търкалят и въртят големи късове лед, които се събират на купчини, и накрая прозрачните студени пръсти на леда се протягат от двата бряга, стигат до течението и сграбчват всичко, което се носи по него. Вече натежал от мокрите дрехи и кожените ботуши, мъртвецът подскача в отслабващото течение и неவிждащите му очи се взират в полумесеца на намаляващата луна.

Нощта е ужасна, със силен вятър и хапещ студ, и колкото по-бавно се движи реката, толкова по-бързо замръзва и го пленява в своята ленива хватка, а диплите на домашно тъканата му риза се разтварят като венчелистчета на увяхнало кафяво лале. Само преди час косата му беше срасана и опъната назад, завързана с ивица дантела. Той открадна тази дантела, разбира се, и може би – съдбата все пак е толкова крехко нещо – *щеше* още да е жив, ако не го беше сторил. Но това беше последната капка. И за по-малко са се водили войни.

Мъртвият бързаше да се махне от това място, достатъчно неприятности си имаше вече, и ако беше по-внимателен, потърпелив, вероятно щеше да чуе нападателите си в гората. Да ги чуе. Да се скрие. Да стаи дъха си. И да изчака да отминат. Но мъртвият беше безразсъден и нетърпелив. Пъхтеше. Беше оставил следи в снега и лесно го откриха. Косата му се разпусна в схватката, парчето дантела бе взето и прибрано в един джоб, а сега тази коса, кафява като тинята на речния бряг, е плетеница. Част от нея е залепнала по челото му, част е влязла

в устата му, всмукана там при последното ужасено поемане на дъх, преди да бъде хвърлен в реката.

Разкривеното му потрошено тяло е влачено от течението още четвърт миля, преди ледът да се втвърди съвсем и да го спре с изтощен стон, да го плени на петнайсет стъпки от брега. Лицето е на инч под водата, с разтворени устни, с все още ококорени от изненада очи.

Големият студ дойде с месец по-рано в град Халоуел, Мейн, и – мъртвият нямаше как да знае това, нито хората, които живееха тук – разледяването щеше да се случи след много, много дълги месеци. Те щяха да нарекат тази година Годината на Дългата зима. Тя щеше да се превърне в легенда и той щеше да е немалка част от нея. Сега обаче те спят на топло в креватите си, а вратите са здраво залостени срещу ранната свирепа зима. Но там – по речния бряг, ако се вгледаш добре – нещо тъмно се движи ловко на лунната светлина. Лисица. Тя плахо поставя лапа на леда. После и другата. Колебае се, защото знае колко непостоянна е реката, как копнее да погълне всичко и да го завлече в кипящите си дълбини. Но ледът издържа и лисицата пристъпва напред, към мъртвия. Промъква се до мястото, където той лежи в своята ледена гробница. Малкото умно създание се взира в него, наклонило глава настрани, но той не отвърща на погледа му. Лисицата вирва нос към небето. Надушва опасност. Вдишва острата миризма на скреж и на борове от бреговете и от някъде по-далече – много слаб дъх на дим. А след това започва да вие.

КОВАЧНИЦАТА НА КЛАРК

Четвъртък, 26 ноември

– Не бой се – казвам на Бетси Кларк. – През всички години, откакто помагам на родилки, не съм изгубила нито една майка.

Младата жена ме гледа с широко отворени очи и кима. По слепоочията ѝ е избила пот. Но не мисля, че ми вярва. Никога не вярват. Всяка родилка подозира, че точно тя е на секунди от смъртта. Това е нормално. И аз не се засягам. Една жена е най-уязвима именно при раждане. И е най-силна пак тогава. Като ранено животно, завардено и отчаяно, тя изтърпява това изпитание или свита на кълбо, или като се мята и крещи. Този процес, който преобръща тялото ѝ отвътре навън, наистина може да я убие. Всъщност никой не би трябвало да е способен да оцелее след подобно нещо. И все пак, по чудо, те оцеляват, отново и отново.

Джон Коуън – младият ковач, който е чирак на съпруга на Бетси – дойде да ме вземе преди два часа и аз му казах, че няма време за размотаване. Децата на Бетси се появяваха на белия свят с необичайна скорост и с много силен рев. Истински пищящи банши, хлъзгави и зачервени. Но толкова малки – макар и напълно износени, – че целите им дупета се събираха в дланта ми. Малки, миниатюрни създания. Джон взе думите ми присърце и потеглихме с такава скорост, че тялото още ме боли от силното друсане по пътя през Халоуел.

Но сега, едва пристигнала при родилката, виждам, че главичката на бебето вече се подава. Контракциите на Бетси са през трийсет секунди. Това дете – също като другите ѝ деца – бърза да се срещне с майка си. Слава богу, че тя е добре сложенена за раждане.

– Време е – казвам ѝ и хващам с топлите си ръце коленете

й. Отварям ги леко и помагам на младата жена да вдигне ношницата си над голия корем. Трудно е напред контракцията и Бетси стиска зъби и се опитва да не стене.

Всяко раждане е като първо за една жена. За нея винаги е така, опит могат да натрупат само тези, които ѝ помагат. Затова Бетси е събрала своите жени: майка, сестри, братовчедка и леля. Раждането е акт на общността и те всички се задействат, когато тя не издържа и започва да крещи от болка. Те знаят какво означава това. Дори онези, които нямат никакви конкретни задължения, намират какво да свършат. Да загреят вода. Да поддържат огъня. Да сгънат кърпи. Тази женска работа е нещо почти стихийно. Мъжете нямат място в тази стая, нямат *право* да са тук, и съпругът на Бетси е в ковачницата си, безпомощен. Там той ще излее страха и безсилието си върху наковалнята, ще удря парче разтопен метал, докато не го подчини.

Жените работят заедно и ме наблюдават, реагират на всеки знак. Протегам ръка и те поставят в нея топла влажна кърпа. Още щом избързвам новото изтичане на кръв и вода, те грабват кърпата от ръката ми и слагат чиста. Най-младата роднина на Бетси – братовчедка на не повече от дванайсет години – е натоварена със задачата да пере мръсните кърпи, да се грижи винаги да има гореща вода и да пълни ведрото с вода за миене. Тя се заема с това, без да потрепне и без да се оплаче.

– Ето го и бебето – казвам аз, като придържам с ръка хлъзгавата топла главичка. – Плешиво като яйце. Също като другите.

Бетси вирва брадичка и казва, докато лицето ѝ се разкривява с отминаването на поредната контракция:

– Това означава ли, че пак е момиче?

– Нищо не означава. – Взирам се в бебето и нежно придържам малката главичка, която намира към дланта ми.

– Чарлс иска момче – пъхти тя.

Чарлс няма думата, мисля си аз.

Още една жестока вълна се спуска над Бетси и сестрите ѝ се втурват да хванат краката ѝ и да ги задържат отворени.

– Като ти кажа, напъвай – нареждам аз. – Едно. Две. Три. – Гледам как коремът ѝ се изопва от контракцията. – *Сега.*

Тя стаява дъх, напъва и още един инч от голата главичка се показва навън. Виждам връхчетата на ушите. Бетси не успява да си поеме дъх, преди да започне следващата контракция, и

после те продължават, безмилостно, една след друга, не освобождават утробата ѝ от хватката си. Бетси напъва. Поема си дъх. Напъва отново. Отново. И отново. Някой бърше потта от челото ѝ и сълзите от бузите ѝ, но аз не поглеждам към нея. Най-сетне главичката излиза.

Плъзгам ръка напред, обгръщам бузката и едно от малките ушички.

– Сега остават раменете. Още два напъна и трябва да стане.

Бетси обаче е готова да приключва с това, напъва със сетни сили, изгласква детето към ръцете ми и се отпуска на леглото, докато бебето се освобождава от тялото ѝ и вече ги свързва само хлъзгавата сребриста пъпна връв.

Тъничък, но много яростен писък изпълва стаята, но жените на Бетси нито се радват, нито ръкопляскат. Те само гледат мълчаливо и чакат моите думи.

– Здравей, малката – шепна аз, после вдигам бебето, за да го види Бетси. – Имаш още една дъщеря.

– О... – казва тя унило и се надига на лакти, за да види детето.

Има още работа за вършене и аз се заемам решително с нея. Оставям момиченцето на леглото между краката на майка му и отрязвам пъпната връв с ножиците си. След като тази първична връзка е прекъсната, аз я връзвам със здрав конец, после пъхам ръце в кофата с вода, измивам ги и прокарвам палец по небцето на бебето. Не е раздвоено. Още едно малко чудо, което мислено си отбелязвам след всяко успешно раждане. Избърсвам кръвта и белезникавата слуз от шавачото хлъзгаво бебе и наблюдавам Бетси за прекалено кървене. Като че ли всичко изглежда наред.

Жените на Бетси прибират косата ѝ назад, мият ѝ лицето и я карат да отпие хладен чай. Помагат ѝ да седне и да облече чиста риза. Приготвят я да кърми.

– Виж каква си хубава – казвам на бебето, после добавям: – Виж колко си *обичана*.

И се моля на Бог да е истина.

Чарлс Кларк отчаяно иска син – това е третото им дете за четири години – и ако продължава така решително, може да убие жена си. А Бетси пък отчаяно иска да му угоди и никога няма да му откаже.

Всичко с майката и детето изглежда наред, затова увивам малката в чисти меки пелени и я подавам на Бетси. Тя притиска вързопчето до гърдата си и изсъсква, когато бебето захапва зърното. Това кара коремът ѝ да се свие отново и да изхвърли плацентата. Дори това ме изумява всеки път и аз оглеждам плацентата за нещо нередно, уверявам се, че е цяла и нищо не е останало в майката. След това я хвърлям във ведрото до краката си.

– Остана само едно нещо – предупреждавам.

Бетси кима. Вече го е преживявала.

– Спокойно, ще трае няколко секунди. Но може да боли.

– Давай тогава.

Започвам да меся корема ѝ, въртя основата на дланта си на-сам-натам, помагам му да се свие. Момичето се мръщи, но не вика, и след това вече я оставям да нахрани детето си.

– Как ще я наречеш? – питам.

– Мери.

Явно наистина е огорчена – мисля си, но се усмихвам одобрително на младата майка, защото това се очаква от мен.

Жените работят заедно, за да почистят Бетси и да увият слабините ѝ с чисти сухи кърпи. Ще ги сменят на всеки час през следващите няколко дни.

Четири и половина сутринта е – остават часове до зазоряване – и жените на Бетси излизат, за да почистят каквото е останало и после да поспят колкото могат. Ще се връщат на смени, за да се грижат за нея и децата ѝ през следващата седмица. Само толкова почивка ще получи младата съпруга на ковача.

Свалям мръсната престилка и си мия отново ръцете, после прибирам разхлабените кичури и сядам на ръба на леглото, за да изпия чаша чай – вече студен, – донесен ми още когато пристигнах. Няколко секунди наблюдавам майката и детето.

– Да кажа ли на Чарлс, че всичко мина добре? – питам аз.

– Да – отвръща Бетси, – но не ми казвай, ако се ядоса.

– Няма право да се ядосва. Ти го дари с красиво дете.

– Няма значение дали има *право* да се ядосва или не.

Поемам си дълбоко дъх, за да се успокоя, преди да кажа:

– Не се тревожи за Чарлс. Аз ще се оправя с него. Ти се радвай на дъщеричката си.

Семейство Кларк живеят в малка хижа до единствената ковачница в три окръга. Наблизо е, но все пак взимам пътническото си наметало. Студеният въздух ме връхлита като плесница, стряскащ след почти задушавашата жега в стаята на родилката. Носът ми пари при всяко вдишване. Нощта е ясна и мразовита, луната сияе гордо, а звездите са много ярки на фона на мастиленото небе.

Не си правя труда да чукам на вратата на ковачницата – Чарлс и без това няма да ме чуе, защото удря с чука – и я отварям, без да известя за присъствието си. Съпругът на Бетси крачи напред-назад, мърмори проклетия и молитви. Напълно безпомощен е, а е изцяло отговорен за скорошната агония на съпругата си.

Той вдига глава, когато влизам в полезрението му, и стоварва чука върху нажеженото до бяло желязо с такава сила, че усещам вибрациите по отгъпаната земя под краката си. В ковачницата мирише на горещ метал и спечена кал. На пот и страх. Чарлс Кларк стои изпънат, оставя чука встрани и отмята мокрия перчем от челото си. Започва да оплешивява – виждам как косата отстъпва над слепоочията му – и това го кара да изглежда по-възрастен от трийсетте си години. Тъмнокос. Тъмнок. Тъмнобрад. Вероятно можеше да стане пират, ако не се беше захванал с ковачество.

Той ме поглежда плахо, после извързва очи.

– Жена ми жива ли е? – пита и се прокашля, за да скрие чувствата си.

– Да. Разбира се. Тя е здрава и е добре.

Той почти потреперва пред очите ми. Облекчението минава през тялото му и коленете му омекват, но той се стяга и се обръща към мен.

– А детето?

– Тя има много силни дробове.

Изражението му не се сгърчва, а по-скоро се разпада. Виждам как едно мускулче на челостта му потреперва, когато стиска зъби. Накрая преглъща с усилие и пита:

– А Бетси вече даде ли ѝ име?

– Мери.

– Надявах се на син.

– Знам.

– Заради ковачницата. Имам нужда от помощ. Аз... – Чарлс млъква смутен. – Аз *много* обичам дъщерите си.

– Не съм казала друго.

– Просто имам нужда от помощ. Работата е много. И исках да го науча.

Не си правя труда да му кажа, че децата и без това не могат да помагат в ковачница. Ще минат десетилетия поне, преди един син – ако му се беше родил такъв – да може да помага по някакъв начин в семейния занаят.

– Имаш си помощник, Джон Коуън. А и тепърва може да ти се роди син. Бетси е още млада. Ти също.

Чарлс кима, сякаш е взел важно решение.

– Следващия път ще опитаме по-усилено. Ще се погрижа за това.

Глупак.

Пристъпвам към сияещите тухли, протягам ръка и докосвам предмишницата му. Тя е мускулеста и покрита с белези, топла от огъня. Космите по нея отдавна са опърлени.

– Трябва да минат няколко месеца – казвам аз. – *Най-малко*. Ако искаш син, трябва да оставиш тялото ѝ да се излекува. И дори тогава Бог избира какво ще е детето, а не ти. Разбираш ли какво ти казвам?

– Аз не съм жесток – отвърща той.

Само изискващ и неблагодарен. Не го изричам на глас обаче. Той е от мъжете, които ще чуят истината, но само когато не им се казва директно.

– Но Бетси има нужда от нещо повече сега. Тя има нужда да бъдеш *нежен*. И търпелив.

Той мълчи, затова стискам леко ръката му и го оставям да работи. Джон Коуън си е свършил работата за вечерта и си е легнал на таванчето в другия край на ковачницата. Младежът е едър като вол и не много по-умен. Сега спи дълбоко и хърка, нехаещ както за новия живот, който току-що дойде на света, така и за тътнешите удари на ковашкия чук. Дните на Джон са изпълнени със звънтене на метал, защо сънищата му да са различни?

Връщам се в хижата и намирам празно място до огнището. Изпъвам се на сламеника, който са оставили за мен. След няколко часа жените на Бетси ще станат, за да приготвят храна

за празненството по случай този нов живот. Всички в Халоуел спазват този ритуал. Ражда се дете и се поднася храна. Понякога е елегантно пиршество, сервирано на ленена покривка, а друг път – оскъдна, студена храна, приготвена набързо. Понякога аз спя на свободен сламеник, а друг път няма място къде да легна. Не една нощ съм прекарала на стол, като се стряскам всеки път, когато главата ми се люшва напред. Но тази нощ е типична за повечето раждания, на които помагам. Скромнен дом, нормално раждане, простичко легло и – на сутринта – обилна закуска.

Лежа свита под наметалото си и се вирам в грубо одяланите греди на тавана, вслушвам се в звуците около мен. Тихи похърквания и шумолене, шепотът на жените на Бетси, които са легнали да поспят. Когато клепачите ми натежават, предната врата се отваря и Чарлс минава по скърцащите дъски към спалнята. Ослушвам се за гневен глас, но чувам само как мъж шепне тихо на съпругата си.

* * *

Имам чувството, че съм затворила очи преди миг, когато голяма мазолеста ръка разтърсва рамото ми. Чарлс държи фенер и шепне трескаво:

– Госпожо Балард, трябва да ставате.

Поглеждам паникьосана към спалнята, където оставих майката и детето. Да не би нещо да се е объркало през нощта?

– Те са добре. – Той сочи към входната врата. – Но някой дойде да говори с вас. Казва, че е спешно.

Спала съм вероятно не повече от час. Имам чувството, че главата ми е пълна с паяжина, а очите ми с памук, но се увивам с наметалото и излизам след Чарлс навън. Студеният въздух ме връхлита внезапно и безмилостно и аз ахвам стреснато, а после потрепервам.

Чарлс вдига фенера и виждам мъж на кон. Той е на средна възраст, със среден ръст и не е от най-привлекателните, но не мога да разбера защо е тук, а не на половината път до Лонг Рийч на сал със сина ми.

Джеймс Уол изглежда изтощен, което може да случи само ако е будувал цяла нощ в ужасния студ. Очите му са зачерве-

ни, косата му е рошава, а лицето – небръснато. Облизва напуканите си устни.

– Прошавай, Марта, не исках да се натрапвам – казва той. – Но в града имат нужда от теб. *Веднага*.

– Нали с Джонатан тръгнахте със сала преди часове.

– Да – отвръща той. – Но се случи нещо.

УОТЪР СТРИЙТ

– Какво се случи? – питам Джеймс още щом тръгваме от ковачницата.

Проверих набързо Бетси и си събрах медицинската чанта, докато Джеймс оседлаваше коня ми. Брут не го е улеснил особено и сега Джеймс потърква натъртеното си рамо, където конят ми се е опитал да го ухапе.

Той си поема треперливо дъх.

– Тръгнахме от пристана на Доуин късно снощи, когато ледът започна да стяга. Аз, Сам и Джонатан. Все още имаше незалежен канал в средата на реката, широк около петдесет фута. Решихме, че ще успеем да стигнем до Лонг Рийч, но ледът ни затвори само след час. Не бях виждал такова нещо, госпожо Балард. Просто погълна целия сал. Както се движехме по течението, в следващия миг вече не помръдвахме. Сам Доуин пропадна в леда, докато се опитваше да стигне до брега.

– А беше ли понесен от течението под леда?

– Почти. Но той се вкопчи в ръба на дупката, когато падна. Пръстите на краката му почти достигаха дъното. Нали знаете колко е висок. Доста трудно беше, ама го извадихме. Джонатан го откара във вашата къща.

– Тогава да побързаме – казвам аз и забивам пети в хълбоците на Брут. Той се впуска в раван и на Джеймс му трябва малко време, за да ме настигне.

– Моля за извинение, госпожо Балард, но няма да се връщаме в дъскорезницата. Еймъс Полард ме изпрати да ви заведа в кръчмата.

– И какво общо има Еймъс с това?

– Когато падна под леда, Сам видя едно тяло. – Той забе-

лязва изумлението ми и обяснява: – На мъж. Мъртъв и замръзнал. Изрязахме го от леда. Аз, Еймъс и още неколцина. Затова сега отиваме в кръчмата. Еймъс настоя вие да видите тялото. Преди всички други. Каза, че за вас щяло да е от особен интерес.

Виждала съм твърде много мъртъвци, но не бих казала, че имам *интерес* към тях. Да, понякога ми се налага да ги видя, но никога с удоволствие.

Небето от мастилено е избледняло в калаено и аз накланям глава, за да огледам профила на Джеймс. Внимателно стиснатите устни. Смръщените вежди. Ръцете стискат здраво юздите.

– Какво не ми казваш? Кого сте изрязали от реката?

След доста време той отвърща:

– Трудно е да се каже.

– Имаш предвид, че не *искаш* да го кажеш?

– Имам предвид, че не *мога*. И не знам дали някой може точно сега. – Той преглъща. – Тялото е доста пострадало... особено лицето.

Джеймс Уол е ужасен лъжец. За да придобие това умение, му трябват поне още десет години и доста жизнен опит. Затова мога да видя лъжата в стиснатата му челюст, когато той се обръща отново към пътя. Може би не точно лъжа, но със сигурност премълчава нещо.

– Е, добре тогава – отвърщам любезно. – Кого си *мислиш*, че сте изрязали от реката?

Въпросът ми го стряска и той отговаря, преди да е имал време да помисли за последствията.

– Джошуа Бърджис.

О...

Смаяна съм от облекчението – не, от *радостта*, която усещам, когато чувам това име. Какво невероятно чудо. Бях се надявала да видя Бърджис увиснал на бесилото за това, което стори, но нищо, мъртвият си е мъртъв и тази новина никак не ме натъжава. Още не мога да разбера обаче защо Еймъс иска да отида и го казвам на Джеймс.

– Ами има много... – той мълчи, не може да намери подходящата дума – *щети*... не само по лицето. Някой ще трябва да установи причината за смъртта. Официално. В случай че има разследване.

Причина за смъртта. Щети. Различни думи, различни значения.

– И Еймъс Полард не смята, че доктор Кони е подходящ за тази работа?

– Знае се, че докторът е добър приятел на полковник Норт.

Бързо свързвам точките, които той едва начерта с внимателно подбраните си думи.

– Значи *наистина* сте намерили Джошуа Бърджис? И някой го е убил?

Той не отговаря. Вместо това криви уста, сякаш събира кураж да ми зададе въпроса, който досега е стаявал.

– Мислите ли, че Ребека Фостър казва истината? За полковник Норт и Джошуа Бърджис? – Изглежда смутен от собствената си дързост и обветрените му бузи се зачервяват още повече. – Мислите ли, че *наистина* са я изнасилили?

Дори сега, месеци по-късно, още виждам ясно Ребека Фостър в ума си. Заварих я сама с децата ѝ в дома ѝ няколко дни след нападението. Съпруга ѝ го нямаше и тя е била лесна жертва. Погрижих се за счепената устна, за насиненото око и за ожулената скула. Огледах тъмнолилавите натъртвания по целия ѝ торс, по ръцете и бедрата, по китките и глезените. Проверих за счупени кости и порязвания, но не можех да ѝ помогна много. Това, което ѝ беше сторено, не може да се поправи. Бях виждала такива наранявания и преди. Знаех какво означават. Затова изкъпах младата красива съпруга на пастора и ѝ помогнах да облече чисти дрехи. Увих я с одеяло. А после седнах до нея и я оставих да плаче на гърдите ми. Галех я по косата и шепнех нежно в ухото ѝ. Чаках, докато Ребека Фостър изплаче сълзите си, а после изслушах ужасната сърцераздираща изповед, за да не трябва тя да носи сама това бреме.

Слушането е умение, което се придобива с опита. Много години бях седяла до леглата на болни и родилки и жените бяха споделяли с мен тайните деяния, които бяха довели до раждането. Знаех, че тези тайни се изливат на вълни. Първо е ужасното признание, а после по-дребните, по-дълбоки деяния, които са го предшествали. Откраднат поглед. Тайно, еротично докосване. Мигове на страст, загуба на контрол. Но понякога – в най-ужасните случаи – историята е като тази, която Ребека изля пред мен накъсано и разпиляно преди четири ме-

сеца. Понякога работата ми е да седя и да слушам истории за жестокост и опустошение. От жени, които изповядват грехове, които не са извършили. И дори не са вярвали, че могат да им се случат. Деяния, срещу които са се борили. Затова онзи следобед останах неподвижна и тиха до Ребека. Окуражавах я от време на време с кимване вместо с думи. Не. Не можех да продумам. Не и тогава. Знаех, че звукът на гласа ми ще я изплаши и тя ще млъкне. А каквото и да се случеше после, бях сигурна в две неща: Ребека имаше нужда да ми каже всичко, а аз имах нужда да разбера кой трябва да бъде наказан за това, което ѝ беше причинено.

– Да – казах на Джеймс накрая и сама чух възела от гняв в гърлото си. – Ребека казва истината и аз вярвам на всяка нейна дума. Сама видях какво са ѝ причинили. Но се надявах Джошуа Бърджис да бъде обесен за това.

Джеймс ме погледна, стиснал мрачно устни.

– Не бъдете толкова сигурна, че не е.

КРЪЧМАТА НА ПОЛАРД

Нещо гори. Надушвам го на около четвърт миля от града и за миг се плаша, че тази сутрин в Халоуел смъртта е следвана от разрушение. Но след завоя виждам, че просто от двата каменни комина на кръчмата се издига гъст дим. Влажното дърво не гори добре и димът се стели като мъгла, изпълва въздуха със силната си остра миризма и носът ми започва да смъди.

Кръчмата на Полард е тъмна грамада на фона на предутринното небе. Тя се намира там, където Уотър Стрийт и Уинтроп Стрийт се срещат – на хвърлей камък от магазина на Колман и река Кенебек. Самата сграда е правоъгълна, на два етажа, построена в най-простия стил с колони и греди, като променя предназначението си в зависимост от нуждите: кръчма, съдебна зала, къща, зала за събирания – или в този случай, морга.

Службата ѝ се променя доста често. Миналия септември кръчмата бе казарма, когато Бостънската милиция мина през Халоуел – Куката, както наричат местните нашето градче. Войниците останаха тук две седмици, пиха грог и спаха на пода, докато чакаха да се присъединят към полка в Питсбърг. Кръчмата миришеше на оборски тор и немити мъже цяла седмица след това. А после, точно след девет месеца, аз изродих дъщерята на Сара Уайт – доста смушаващ и красноречив спомен от престоя на Босненската милиция. Все още неомъжено, момичето стана любима тема за клюки сред жените и – за нещастие – за недоволство сред мъжете. Аз лично я съжалявам – красивото лице и лошият късмет често вървят ръка за ръка, – но това не ми пречи и да я харесвам. Сара беше приятелка

на дъщерите ми много години и точно аз най-добре от всички разбирам безбройните и нечестни начини, по които жените се оказват бременни.

- Някой друг знае ли за тялото? – питам аз.
- Доколкото знам, не.
- Колко мъже бяха нужни, за да го изрежете от реката?
- Седмина. Всички избрани от Еймъс.

Какъв късмет – помислих си.

Оглеждам бързо Уотър Стрийт и установявам, че жителите на Халоуел определено са се събудили, ако не друго. Пердетата на прозорците са отворени – и разкриват топлата светлина на газените лампи вътре, – децата вземат дърва под стрехите, натежали от сняг. Не една усърдна домакиня вече мете предните стълби и потиска прозявка. Въпрос на време е новината за събитията от тази сутрин да стигне до полковник Норт – виждам дима, който се вдига от комина му пет къщи по-надолу, – а после и до другия бряг на реката, до Форт Уестърн и доктор Кони. Ще имам късмет, ако успее да огледам тялото, преди те да ме прекъснат и да поемат контрола.

Джеймс ми помага да сляза от Брут, доколкото може – той е с цели пет инча по-нисък от мен, – и връзва двете юзди на коневръза. Откачва медицинската ми чанта от седлото, докато аз свалям пътническото си наметало и ръкавиците от ярешка кожа, които Ефраим ми подари за Коледа. Прибирам ги в процепите от двете страни на полата си и в джобовете, прикачени под тях, а после лицето ми застива в отработеното безразлично изражение.

- Джеймс ми отваря вратата и сочи напред с дебелата си ръка.
- След вас.

Като внимавам да не поглеждам никого в очите на улицата, аз се старая да изглеждам така, сякаш това е просто ранно и *небрежно* посещение, докато изкачвам стълбите и прекосявам прага. Веднага се надига врява. Мъже скачат на крака и започват да крещат. Жестикуюлират. Сочат към вратата в дъното на кръчмата. Трима държат чаши със силен сайдер. Никой не се сеца да ме поздрави. Един вече е пиян. Чандлър Робинс се олюлява на стола си с глупавия вид на човек, който е пил твърде много и твърде бързо.

- Тихо – сопвам се аз и слагам юмруци на кръста си. Те се

умълчават, докато оглеждам всички в стаята, вирам се в очите им. – Някакво обяснение, ако обичате.

Моузес Полард – младеж на двайсет години – се откъсва от групата и вирва брадичка. Той е широкоплещест и с тънък кръст и има вид на човек, който ще става все по-силен с годините. Но заговаря с мекия напевен шотландски акцент на майка си.

– Благодаря, че дойдохте, госпожо Балард – казва той. – Отзад е. Мъжът, искам да кажа. Онзи, когото изрязахме от леда. – Усмивва се накриво – и това е наследил от майка си, – но продължава с извинителен тон: – Не искахме да го слагаме на някоя маса тук, щото скоро ще ядем на тях. И не само че ще е мръсно, но и майка ми казва, че ще изплашим клиентите за закуска, ако ги зяпа мъртвец, докато си лапат овесената каша.

Еймъс Полард отпуска едрата си ръка на рамото на сина си и се покашля така, че не става ясно дали сумти, или се смее. Гласът му – много различен от младежкия жив глас на Моузес – е гърлен баритон на първо поколение германски заселник.

– Жена ми каза, че ще ми извие врата, ако им позволя.

Въпросните маси са около десет на брой и всички – с изключение на заетите от мъжете – са почистени, пейките са прибрани под тях, а отгоре сияе газена лампа. Всяка маса е за осем души и след десетилетия употреба те са излъскани от чинии и лакти. Както при повечето неща в кръчмата на Полард – включително и собствениците – стаята е солидна и правоъгълна. Открити огнища – всяко достатъчно голямо, за да се изпече в него цял бик – се намират в двата края на стаята и я карат да прилича на голямата зала на старо английско имение. Подът е от каменни плочи и е пометен. Мирише на восък, на полир за дърво и на снощното ястие – яхния и картофи, доколкото мога да преценя.

Господин Полард е едър мъж с четвъртита челюст и огромни ръце. Той върти кръчмата така, сякаш тя е малък град и той е кметът, но жена му, Абигейл, е истинското сърце на това място, обичана в Куката заради нейната щедрост, добро настроение и готварски умения. Сигурна съм, че тя е останала настрана от тази мрачна история. Абигейл е от онези жени, които могат да заколят, да оскубят, да изкормят и изпекат пет гъски преди обяд, но не могат да гледат човешка кръв. Вижда-

ла съм малко такива жени през живота си и обикновено не търпя подобни глезотии, но за Абигейл ще направя изключение, защото при нея това е някак симпатично.

– Как да помогна? – пита ме Моузес и се отделя от баща си.

Опитва се да направи добро впечатление. Виждала съм го как гледа дъщеря ми Хана и подозирам, че вече обмисля идеята да я ухажда.

– Не зная. Първо трябва да го видя.

Еймъс изпуква пръстите на огромната си лява ръка един по един и аз се смръщвам от неприятните звуци. Все едно чупи дървесни клони.

– Не е красива гледка, Марта – казва той.

Поглеждам го право в очите и отвърщам:

– В моята работа няма красиви гледки.

Еймъс ме води към задната стая, но когато минавам покрай Моузес, аз му се усмихвам одобрително. Колкото повече го опознавам, толкова повече го харесвам. Може и да е одрал кожата на баща си, но пък има сърцето на майка си и се разбира с хората.

Нося на лакътя си медицинската си чанта, а на другата ръка съм преметнала наметалото си. Мъжете тръгват след мен, явно смятат за важно да участват, но се държат на група. Сякаш се редуват да мърморят безсмислици, докато вървят през помещението.

– Обзалагам се, че Кенебек е замръзнала чак до Бат или почти дотам.

– Да, десетина лодки ще си останат в леда до пролетта.

– Коляното ми се поду от студа. Не мога да го изпъна достатъчно, за да яздя.

– Чу ли, че онази негърка пак е в Куката?

Последният коментар привлича вниманието ми и аз поглеждам бързо през рамо към Сет Паркър. Искам да уловя погледа му и да попитам дали жената е изглеждала добре, но той се визира във вратата на склада и като че ли не си дава сметка, че е изрекъл гласно въпроса. Тези мъже са свършили тежката работа да извадят тялото от реката, но смущението им пращи във въздуха, докато се приближават към него. Когато вратата на склада се отваря със зловещо скърцане, те се отдръпват едновременно.

Винаги е така – клатя глава аз. – *Мъжете и смъртта: или са извършителите, или страхливци.*

Един светъл правоъгълник от главното помещение озарява пода и долната половина на масата, на която лежи мъжът, но той изглежда като тъмна купчина с подвити крайници и разкривени замръзнали дрехи.

– Лампа, моля – казвам аз и поглеждам през рамо към Моузес. – Най-добре две.

Той се връща след миг с газена лампа във всяка ръка. Мъжете отстъпват встрани, за да му направят път, и той поставя лампите в двата края на масата. Внезапно топлото сияние ми позволява да видя трупа.

Две неща са очевидни веднага.

Бил е обесен.

Светлината озарява не само тялото, но и целия склад. До стените и в ъглите са натрупани провизии, храна е окачена и по гредите. Контрастът между пушените бутове, увиснали от тавана, и проснатото на масата тяло изпраща тръпка по гърба ми, а мъжете зад мен издават задавени звуци.

Не обръщам внимание на отдалечаващите се стъпки, на смутеното тътрузене и на внезапната тишина, която настава, когато се приближавам до масата. Не обръщам внимание на нищо освен на забавянето на пулса ми и утихването на съзнанието ми – форма на концентрация, при която потискам всички смущения и страх, целия хаос. Поемам си дълбоко дъх през носа и усещам миризмите на газ, лук и сол – но не и на кръв, не и на гнило, не и на повръщано – и оставям чантата и наметалото си на пода. След това разкопчавам маншетите си и навивам ръкави – първо десния, после левия, – до лактите. В чантата ми има чиста, плътно навита памучна престилка. Тя е покрита с петна от дългата употреба и протритата от носене. Вадя я и я нахлузвам през главата си, после я връзвам на гърба си. Правя всичко това, докато оглеждам любопитно и много внимателно тялото.

– Моузес?

Той пристъпва до мен.

– Да?

– Ще ми трябва леген с гореща вода и чисти кърпи.

Той примигва веднъж, объркан, после отваря уста да заго-

вори, но виждам, че не се решава да зададе въпроса. Не иска да изглежда неуважителен, но мисли, че всичко това е ненужно. Все пак накрая изрича само една дума, преди аз да го прекъсна.

– Но...

– Да. Знам, че е мъртъв.

– Тогава защо ще го чистите?

Това е жесток въпрос, облечен в простодушие. Той показва на чия страна е той в скандала, който разкъса нашата общност на две. Защо да чистят тялото на един престъпник? На изнасилвач?

От прага се чува сумтене и мърморене в съгласие. Явно мъжете, избрани от Еймъс Полард за мрачната задача тази сутрин, са на страната на Ребека Фостър.

– Няма да го чистят. Ще го огледам – казвам делово. – И го правя, защото това ми е работата.

Поглеждам през рамо и виждам, че пламъците в огнищата се засилват, но все още са спокойни и ще мине известно време, преди топлината им да стигне до склада. Студът се усеща влажен и ужасен, сякаш може да се процеди през дрехите ми право в костите. Затова аз потърквам ръце в престилката, за да сгрея кожата си чрез триенето в плата.

– Още ли искаш да помогнеш? – питам, като накланям глава настрана и поглеждам Моузес предизвикателно.

Колебанието му проличава единствено в трудното преглъщане, преди да каже:

– Да.

– Тогава може да ми помагаш.

Той ме гледа предпазливо, но кима. Това ми е достатъчно и го възнаграждавам с широка и ведра усмивка. Явно тя го успокоява и той изправя гръб. Съпругът ми все обича да казва, че съм много щедра на усмивки, че те трябва да се заслужат, но аз мисля, че не е прав. Обикновено има твърде малко неща, на които да се усмихваме.

– Какво да направя? – пита ме той.

– В чантата ми има ножици. Намери ги, моля те.

Той ги намира лесно, после застава до мен, готов за нови инструкции.

По косата и торса на Джошуа Бърджис още има късчета лед, но са започнали да се топят и водата капе по каменните плочи

в краката ми. Вадя косата от устата му и я пригладдам назад, като разкривам продълговатия червен родилен белег на слепочочието му. Вече няма никакво съмнение чие е тялото. Бърджис е единственият в Куката, който има такъв белег. Долната част на ризата му и част от панталоните му са разкъсани, докато мъжете са секли леда. Но погледът ми е привлечен от врата му, счупен и изкривен под неестествен ъгъл. Под брадичката му има следи от въже и нещо бяло стърчи от вертикалната рана на шията му – вероятно трахеята.

Но къде е въжето?

– Моузес?

– Да.

– Ти ходи ли с останалите на реката?

– Да.

– Имаше ли въже на врата му, когато го извадихте от леда?

– Не помня.

– Питай другите, моля те.

Той се обръща и излиза от склада тих като котка.

През моите пет десетилетия и половина живот съм виждала само един обесен и той никак не приличаше на този – но пък при онзи случай обесването не прекърши врата. Когато се направи както трябва, обесването чупи врата и осигурява бърза – макар и зловеща – смърт. Когато не се направи както трябва, то е бавно задушаване, което кара лицето да посине, а езикът и очите да изскочат. Очите на Джошуа Бърджис са широко отворени, но на лицето му е изписана изненада, не е разкривено от задушаване. Устната му обаче е разцепена и няколко зъба са счупени.

И все пак би трябвало да има въже. Дали от бесило, от дърво или от мост – въжето на обесения трябва да бъде отрязано от някъде. Изразът „мъртва тежест“ се появява в ума ми, докато прокарам палец по разкъсаната кожа на гърлото му.

– Никой не е видял въже – казва Моузес, когато се връща.

Значи убиецът го е взел.

Това ме смущава, но няма да го мисля засега.

Бърджис не е женен. Той живее – *не, живееше* – в малко стопанство на третокласен парцел на три мили надолу по Уинтроп Стрийт. Тези парцели – най-малките и най-нежеланите и най-отдалечените от реката – обикновено се дават на самотни

мъже или на бивши членове на милицията, които нямат много средства и връзки. След като дойде в Халоуел, Бърджис не криеше факта, че иска парцел до реката, за да може да участва в търговията с дървесина. Тези парцели се получават трудно обаче и според Ефраим всички били вече отдадени.

Но си остава фактът, че Бърджис *има* стопанство и на него има никакви животни, за които някой трябва да се грижи след смъртта му. Споменавам това на Моузес, докато прокарвам пръсти по скалпа на мъртвия и търся рани, скрити под дългата мръсна коса.

– Ще кажа на татко – отвърща той – да изпрати някой да ги вземе.

Моузес се връща точно когато съм определила, че Бърджис няма никакви разкъсвания по скалпа.

– Той изпрати трима мъже да откарат животните при съседите му. Освен това ще вземат всичко ценно от къщата и ще го донесат тук на съхранение, докато открия близките му.

Благодаря му, после се приготвям за следващата част от прегледа.

– Ножици – казвам и протягам ръка към Моузес.

Той ги оставя на дланта ми, после се приближава. Металът е по-студен от въздуха, но тежестта му ме кара да се съсредоточа в задачата си. Разрязвам остатък от ризата на Бърджис и отстъпвам леко назад, за да осъзная какво виждам. Като човек, изучаващ човешката анатомия, винаги се изумявам от нейните вариации. Висока фигура. Ниска. Заоблена. Стройна. Дебела. Слаба. Бърджис не е едър мъж. Среден на ръст, или към нисък, и е от онези жилави мъже, които стават кльощави през зимата. И все пак вероятно е най-косматият човек, когото съм виждала. Както е типично за това време на годината, той е пуснал брада, но гърдите, ръцете и гърбът му са покрити с тъмни корави косми. Те обаче не могат да скрият безбройните ужасни синини или очевидно счупените ребра, ръце и пръсти. На пръв поглед изглежда, сякаш някой е ритал Бърджис по тялото и лицето. Когато разрязвам панталоните му, виждам, че и слабите му са наранени.

В този момент и малкото останали свидетели на прага се оттеглят групово с ругатни, изпотени и издаващи задавени звуци. Трябваше да предположа, че – ако оставим обвинени-

ята в изнасилване настрани – малцина мъже могат да понесат гледката на смазаните гениталии на друг мъж.

Поглеждам към Моузес, но той стои стабилно, само едно мускулче на стиснатата му челюст потрепва. Вдишва през носа и очите му са разфокусирани. Но поне не избяга. И не повърна.

– Заслужил си го е – прошепва накрая. – Ако беше наранил моята сестра, и аз щях да го убия. И нямаше да ми е гузно.

Отмивам кръвта и мръсотията от голото замръзнало и разкривено тяло. Не обръщам внимание на мъжете, които се сбогват. Не се стряскам, когато една врата се блъска, когато лае куче и някой проклина. Нито прекратявам внимателния оглед на всяка синина, на всяка рана и разкъсване, когато нечий стъпки се приближават по плочите към мен. Оставам концентрирана единствено върху тялото, върху работата си и внимателния оглед.

След няколко секунди усещам, че Моузес се размърдва до мен.

– Госпожо Балард... – казва той, като повишава глас с всяка сричка.

– Джошуа Бърджис е бил пребит, обесен и хвърлен в реката. – Кимам и бърша ръце в престилката си, после отстъпвам от масата, доволна от заключението си. Но когато се обръщам към Моузес, виждам, че той гледа към вратата на склада. Изрекъл е името ми като предупреждение, а не като въпрос.

– Мисля, че аз съм този, който ще прецени това.

Един млад господин стои на прага самодоволно ухилен. Облечен е с хубаво палто и държи кожена чанта в едната си ръка и нова филцова шапка в другата. Той е свежо обръснат и красив по онзи педантично излъскан начин, който винаги ме е дразнил.

– Кой сте вие? – питам аз.

– Доктор Бенджамин Пейдж.

– Къде е доктор Кони?

– Няма го. В Бостън е. Аз го замествам.

– Не мисля, че...

– Уверявам ви, госпожо...?

– Балард.

– Приятно ми е да се запознаем, госпожо Балард. – Той свежда глава, но тонът му е пренебрежителен. – Уверявам ви,

че като пълноправен лекар и наскоро завършил медицинското училище на Харвард аз съм повече от способен да проведатози оглед.

Стискам юмруци, но се насилвам да отпусна пръсти и да сваля ръце от кръста си.

– Няма нужда, *доктор* Пейдж. Защото аз вече направих огледа.

Той пристъпва напред с фалшива усмивка.

– Колкото и интересни да са вашите аматьорски наблюдения, сигурен съм, че нямате нищо против аз да поема оттук.